

ĐỔI MỚI PHƯƠNG THỨC RA ĐỀ THI MÔN HỌC MÁC - LÊ NIN

NGUYỄN THỊ HOÀI THANH

Bộ môn Mác - Lênin

I. Lý do chọn đề tài

Đối với tôi đổi mới phương thức ra đề thi môn học Mác - Lê Nin không phải đến bây giờ mới có ý nghĩ bứt phá để viết báo cáo này. Nó đã được hình thành trong tôi từ hai năm trước đây. Cụ thể bắt đầu từ năm 1997 - 1998, 1998 - 1999 chúng tôi đã trao đổi bàn bạc trong tổ kinh tế và nhất trí áp dụng cho năm học 1998 - 1999. Bởi vì tôi thấy phương thức ra đề thi theo lối cũ không còn phù hợp nữa. Lý do là hiện nay trình độ nhận thức của sinh viên đã khác trước. Lượng thông tin mà học sinh tiếp nhận được trong điều kiện hiện tại rất nhanh, rất nhiều, rất mới thông qua các phương tiện đại chúng như báo hình, báo viết, báo nói. Tôi tự hỏi liệu đề thi mà chúng ta ra theo phương thức cũ có còn phù hợp nữa không. Có phản ánh đầy đủ thực chất, năng lực nhận thức cũng như kích thích tính ham hiểu biết của sinh viên hay không. Liệu chúng ta có đặt tâm nhận thức của sinh viên thấp hơn khả năng mà họ có khi chúng ta chỉ ra những đề thi theo kiểu sao chép lại sách vở.

Phấn đấu để có chất lượng và hiệu quả cao trong công tác đào tạo là mục tiêu của nhà trường. Nó vừa là mục tiêu của nhiệm vụ chính trị, vừa là mục tiêu để khẳng định vị trí của nhà trường trong điều kiện mới.

Để thực hiện được mục tiêu trên, trường ta đã có những cuộc hội thảo khoa học về đổi mới phương pháp giảng dạy các môn học; các cuộc hội thảo khoa học của sinh viên bàn và nêu ra các biện pháp nhằm nâng cao chất lượng và hiệu quả học tập. Đó là hai hoạt động chủ yếu của nhà trường. Kiểm tra đánh giá có tác dụng như một chất xúc tác làm tăng hiệu quả của hai hoạt động cơ bản nói trên. Làm cho tri thức từ chỗ là của thầy, của sách vở thành của trò thông qua việc ôn tập tích lũy kiến thức cho kỳ thi.

- Xét trong phạm vi là phương pháp giảng dạy, kiểm tra đánh giá là một bước (công đoạn). Đó là bước cuối cùng nhằm kiểm nghiệm kết quả truyền thụ tri thức của thầy và kết quả lĩnh hội tri thức của trò.

- Xét trong phạm vi rộng thì kiểm tra đánh giá là một trong những biện pháp nhằm nâng cao chất lượng đào tạo của nhà trường. Hoạt động này bao gồm nhiều khâu liên quan đến nhiều đối tượng như khâu tổ chức thi, giám thị, giám khảo, khâu ra đề thi. Với phạm vi bài viết này tôi chỉ muốn đi sâu vào một vấn đề đó là đổi mới phương thức ra đề thi cho môn học Mác - Lê Nin.

II. Sự cần thiết phải đổi mới phương thức ra đề thi

Để thấy được sự cần thiết phải đổi mới phương thức ra đề thi xin nêu ra một số lý do sau đây.

1. Sự lạc hậu của hệ thống ngân hàng câu hỏi

Đã nhiều năm nay bộ môn lý luận Mác - Lê Nin phải sử dụng hệ thống ngân hàng câu hỏi do bộ giao dục biên soạn làm đề thi cho các kỳ thi hết môn học. Hệ thống - ngân hàng câu hỏi đã phản ánh đầy đủ nội dung, yêu cầu của chương trình học mà học sinh phải lĩnh hội. Nếu sử dụng cho hình thức thi vấn đáp thì vẫn còn phù hợp vì ngân hàng câu hỏi với nội dung từng câu hỏi ngắn vừa phải hợp với thời lượng thi vấn đáp.

- Nhưng trong điều kiện hiện nay do số lượng sinh viên quá đông trong một kỳ thi, nên việc tổ chức thi vấn đáp đã không thực hiện được nữa mà phải thi viết.

- Nhiều câu hỏi không còn phù hợp nhất là phần lý luận về thời kỳ quá độ lên CNXH.

- Số lượng câu hỏi quá nhiều theo kiểu nhắc lại kiến thức sách vở là chủ yếu, điều này đã hạn chế tính sáng tạo của sinh viên trong học tập.

2. Năng lực nhận thức của sinh viên hiện nay đã khác trước

Hiện nay việc lĩnh hội tri thức của sinh viên không chỉ bằng một con đường duy nhất là sự giảng giải của thầy mà còn thông qua nhiều con đường khác. Trong đó con đường cập nhật thông tin qua các phương tiện thông tin đại chúng cũng rất quan trọng. Thông qua con đường này những thông tin học sinh cập nhật được sẽ bổ sung cho việc nhận thức lý luận thêm phong phú.

3. Lý luận Mác – Lê Nin là môn giảng dạy bằng tiếng Việt. Điều này làm cho sinh viên dễ dàng sử dụng tài liệu trong khi thi. Nếu giám thị làm việc thiếu ý thức trách nhiệm để học sinh tự do sử dụng tài liệu thì kết quả kỳ thi sẽ phản ánh hoàn toàn sai lệch chất lượng học tập của sinh viên, tạo cho sinh viên có thói quen xấu gian lận trong thi cử, thiếu ý thức học tập chăm chỉ.

Với những lý do trên, để cho kết quả kỳ thi phản ánh đúng năng lực kích thích ý thức học tập, đảm bảo sự công bằng cho mọi sinh viên, phát huy tính độc lập sáng tạo, ý thức tìm tòi cập nhật những tri thức mới giúp họ kiến giải được những hiện tượng thực tiễn cần phải đổi mới phương thức ra đề thi.

III. Đổi mới phương thức ra đề thi như thế nào

1. Vai trò của đề thi đối với kết quả kỳ thi

Kết quả thi kiểm tra đánh giá phụ thuộc vào nhiều khâu. nhiều đối tượng như khâu tổ chức thi, khâu giám thị, quỹ thời gian cho học sinh ôn thi, và nội dung thi thể hiện trong đề thi, trong đó khâu đề thi là khâu quan trọng nhất. Nếu các khâu khác làm tốt mà ra đề thi không tốt sẽ ảnh hưởng rất lớn tới chất lượng và kết quả của kỳ thi.

- Đề thi ra quá dễ sẽ không đạt yêu cầu kiến thức của kỳ thi, làm cho sinh viên coi thường môn học.

- Nếu đề thi quá khó học sinh sẽ không làm được bài sẽ nản lòng, hoang mang, thiếu tự tin vào khả năng của bản thân.

- Nếu đề thi thiếu tính khoa học, tính chính xác sẽ làm ảnh hưởng đến tính giáo dục.

Vì vậy để kỳ thi thực sự có tác dụng thúc đẩy ý thức học tập của sinh viên, đánh giá đúng năng lực, công lao học tập của sinh viên, đề thi phải đảm bảo các yêu cầu sau

2. Yêu cầu của đề thi

a. Yêu cầu kiến thức:

+ Đảm bảo tính vừa sức: đây không phải là yêu cầu riêng đối với môn Mác – Lê Nin mà nó là yêu cầu chung cho mọi môn học. Tính vừa sức còn thể hiện đảm bảo sự công bằng cho sinh viên. Bất cứ học sinh nào có ý thức trong học tập cũng đều có thể đạt kết quả.

+ Đề thi phải phản ánh được những kiến thức cơ bản của chương trình học mà học sinh cần lĩnh hội.

+ Phải gắn việc nhận thức lý luận với việc làm sáng tỏ những vấn đề thực tiễn đang diễn ra.

b. Yêu cầu về khối lượng kiến thức:

- Khối lượng kiến thức trong đề thi phải phù hợp với thời loại đề thi này yêu cầu phải cao hơn vì sinh viên làm loại đề này chỉ đi sâu vào một vấn đề trong chương trình học vì thế yêu cầu của loại đề này sinh viên phải vừa nắm chắc lý luận vừa phải biết áp dụng lý luận vào việc vận dụng giải thích những vấn đề thực tiễn hoặc ngược lại từ một vấn đề thực tiễn như một chủ trương, một chính sách của đảng và Nhà nước đang được thể hiện trong cuộc sống. Từ thực tiễn đó làm sáng tỏ cơ sở của chủ trương chính sách. Yêu cầu đánh giá kết quả của loại đề này đòi hỏi phải cao hơn. Nhìn chung diễn cho phần lý luận và phần thực tiễn tương đối ngang bằng nhau.

Loại đề này chúng ta đã làm có kết quả trong nhiều năm. Vì thế ở đây không đề cập tới vấn đề đổi mới với loại đề này.

c. Loại đề dùng cho thi viết hết môn

Loại đề này yêu cầu kiến thức thấp hơn so với loại đề làm tiểu luận vì: Nội dung kiến thức học sinh cần nắm không đòi hỏi sâu và rộng như đề tiểu luận, nhưng nó lại bao gồm nhiều nội dung. Về kỹ năng phân tích và tổng hợp loại đề này cũng không yêu cầu cao, yêu cầu gắn lý luận với thực tiễn cũng chỉ ở mức độ vừa phải.

Vì lý luận Mac-Lê Nin có bốn môn học, mỗi môn có một đặc trưng riêng. Do đó với loại đề này đối với từng môn học có thể áp dụng với các dạng sau đây.

- Dạng đề tự luận: được áp dụng cho việc phân tích một nội dung lý luận, từ nội dung lý luận vận dụng vào việc kiến giải một vấn đề thực tế. Dạng đề này không nên ra theo cách đặt câu hỏi theo dàn bài của giáo trình mà nên đưa ra các chủ trương chính sách của Đảng và Nhà nước thể hiện sự vận dụng lý luận đó vào thực tiễn.

Dạng đề này có thể áp dụng cho môn Lịch sử đảng, môn Chủ nghĩa xã hội khoa học.

dạng đề vừa tự luận vừa trắc nghiệm: Dạng này nên áp dụng cho môn triết và môn Kinh tế chính trị.

Riêng môn Triết nếu dùng trắc nghiệm thì sẽ có hai loại trắc nghiệm: Trắc nghiệm tự luận và trắc nghiệm khách quan.

- Dạng đề vừa tự luận, vừa trắc nghiệm, vừa bài tập: Dạng này áp dụng cho môn Kinh tế chính trị.

Với các môn Triết học, Lịch sử đảng, Chủ nghĩa xã hội khoa học do không trực tiếp giảng dạy nên tôi không thể đưa ra một đề thi dễ minh họa cho ý tưởng đổi mới của mình. Riêng về kinh tế chính trị xin đưa ra một đề thi dưới đây để chúng ta tham khảo:

Đề thi Kinh tế chính trị áp dụng cho kỳ thi hết môn học. Thời gian 120 phút.

Câu 1: Bằng lý luận đã học. Anh (chị) hãy làm rõ cơ sở khách quan của quan điểm, chính sách kinh tế đối ngoại của Đảng và Nhà nước ta sau đây: "Việt nam muốn là bạn với tất cả các Nước trên thế giới.....Đa phương hoá, đa dạng hoá các quan hệ kinh tế đối ngoại với mọi Quốc gia, mọi tổ chức kinh tế, không phân biệt chế độ chính trị, xã hội, trên nguyên tắc bình đẳng cùng có lợi tôn trọng chủ quyền của nhau." (Văn kiện đại hội Đảng lần thứ 8 – trang 41-1996)

Câu 2: trắc nghiệm khách quan

a/

+ Tiền lương là giá cả của lao động

+ Tiền lương là giá cả của sức lao động

+ Tiền lương là giá trị các tư liệu sinh hoạt để nuôi sống công nhân và gia đình

b/

+ Quy luật giá trị thặng dư là qui luật đặc thù của chủ nghĩa Tư bản.

+ Quy luật giá trị thặng dư là qui luật đặc thù của chủ nghĩa xã hội.

+ Quy luật giá trị thặng dư là qui luật đặc thù của nền sản xuất hàng hoá.

Câu 3: Bài toán

Một cổ phiếu bán với trị giá 500USD, tỷ suất cho vay tại thời điểm bán cổ phiếu là 2%. Hãy:

a/ Xác định lợi tức cổ phần của doanh nghiệp phát hành cổ phiếu.

b/ Thị giá cổ phiếu sẽ thay đổi như thế nào nếu tỷ suất cho vay giảm xuống còn 1%.
Hãy giải thích?

IV. Một số kiến nghị và giải pháp

1. Giải pháp

a / Đối với giáo viên ra đề thi: đây là công việc đòi hỏi phải suy nghĩ, tốn công sức, mang tính sáng tạo. Vì vậy giáo viên ra đề thi phải là người nắm vững chương trình môn học, có lòng nhiệt tình và trách nhiệm.

b / Để áp dụng một cách đồng bộ cho các môn học, bộ môn nên có cuộc trao đổi trong toàn tổ để bàn biện pháp đi đến thống nhất cùng thực hiện.

c / Cần chuẩn bị cho học sinh làm quen dần từng bước với dạng đề này như hướng dẫn trong quá trình học sinh ôn tập .

d / Các vấn đề thuộc nội dung ,yêu cầu thi phải được thống nhất trong giáo viên giảng dạy để các giáo viên chủ động hướng dẫn học sinh trong khi ôn .

2. Một số kiến nghị

a / Kiến nghị với trường:

- Về khâu tổ chức thi: Cần lấy lại tính nghiêm túc của kỳ thi đặc biệt là khâu giám thị. Một vài năm lại đây ý thức làm việc của giám thị trong phòng thi thiếu nghiêm túc. Nhiều giáo viên đã để cho sinh viên tự do sử dụng tài liệu trong khi thi. Hiện tượng này đã có sự phản ứng của những học sinh có ý thức tốt trong học tập.

- Phải thi hành kỷ luật thật nghiêm đối với những giáo viên không làm tròn trách nhiệm khi coi thi.

- Không nên bố trí một giáo viên trong một phòng thi.

b / Kiến nghị với Bộ :

- Thay hệ thống ngân hàng câu hỏi cũ bằng hệ thống ngân hàng câu hỏi mới (nếu có) cho phù hợp với tình hình hiện tại .

-Không nên bắt buộc phải ra đề thi theo câu hỏi y nguyên trong ngân hàng câu hỏi mà chỉ nên coi đó là mặt bằng tri thức cho việc ra đề thi cụ thể cho từng trường, từng khối học.

- Việc đánh giá kết quả học tập của học sinh hết môn học không nên chỉ lấy một đầu điểm, nên lấy điểm trung bình: ít nhất là 3 đầu điểm đối với những môn có từ 4 học trình trở lên. Điều kiện dự thi căn cứ vào ý thức chuyên cần của sinh viên là đủ.

V. Kết luận

Bất cứ một sự vật, một hiện tượng nào cũng luôn luôn vận động phát triển và biến đổi không ngừng. Một sự đổi mới hôm nay đem đến hiệu quả thì thời gian sau nó có thể sẽ trở nên lạc hậu và hạn chế tới kết quả. Bởi vậy tìm ra những cách thức phù hợp nhằm làm cho quy trình kiểm tra đánh giá đạt kết quả góp phần vào việc thực hiện thắng lợi nhiệm vụ năm học là việc làm cần thiết .Tôi thấy cuộc hội thảo về chủ đề kiểm tra đánh giá được tổ chức một cách kịp thời. Bởi thực tế trong thời gian qua các kỳ thi của chúng ta đã bộc lộ những hiện tượng thiếu khách quan, trung thực, phần nào đã làm ảnh hưởng đến chất lượng, kết quả kỳ thi.

Đổi mới phương thức ra đề thi là một khâu trong toàn bộ quy trình thi kiểm tra đánh giá; nhưng nó lại là khâu giữ vai trò cơ bản . Với khả năng có hạn, tầm nhìn chưa bao quát hết được, nên cá nhân tôi chỉ đưa ra được những điều hiểu biết rất hạn chế để cùng các đồng chí trao đổi.